

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СОТ

*Криворучко М.В.,
Миколаївський державний аграрний університет*

Розглянуто економічний механізм підвищення конкурентоспроможності молочної продукції в Україні в умовах вступу до СОТ, напрями державного регулювання та фінансування галузі

We has been considered the economic mechanism of increase in competitiveness of dairy production in Ukraine when it has joined The World Trade Organization, ways of state regulation and financing of dairy branch

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні спостерігається зниження ефективності виробництва молока та конкурентоспроможність молочної галузі в цілому. Це можна пояснити низькими закупівельними цінами та високою собівартістю продукції. Після приєднання України до Світової організації торгівлі (СОТ) відбулось значне зростання вимог до якості та санітарних норм продуктів молочної галузі. Саме тому товаровиробники економічно не зацікавлені в молочному скотарстві, хоча воно є надзвичайно важливою в соціальному плані галуззю, але і доволі трудомісткою. Науково обґрунтованими нормами харчування на людину в рік в середньому потрібно 405 кг молочних продуктів, із них молока - 128 кг [1, с.113]. Молоко містить в собі білки, жири, молочний цукор, мінеральні речовини, вітаміни, ферменти – усього понад 160 компонентів і майже 260 хімічних елементів [2, с.51]. Це незамінний продукт харчування, який є виготовлений самою природою. Саме тому питання підвищення конкурентоспроможності молочної продукції є дуже актуальні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою підвищення конкурентоспроможності молочного скотарства займалась велика кількість дослідників, серед яких Клочко В.М., Місюк М.В., Паштецький В.С. Поряд з цим актуальність теми вимагає подальшого дослідження. Безумовно, найбільш суттєво на конкурентоспроможність молочної продукції впливає цінова політика, проте оптимізація структури витрат, врахування всіх факторів виробництва мають актуальне значення, особливо зі вступом України до СОТ.

Цілі статті. Метою статті є визначення основних положень щодо підвищення конкурентоспроможності молочної продукції із вступом України до СОТ та основних напрямів державного регулювання та фінансування галузі.

Виклад основного матеріалу. Зі вступом України до СОТ значно зросли вимоги щодо санітарних норм та якості молока та молокопродуктів. Саме тому на сьогодні гостро стоїть проблема технічного переоснащення й упорядкування молочних блоків, удосконалення системи доїння корів із використанням нових доїльних блоків та агрегатів, концентрації поголів'я корів шляхом створення як великих товарних тваринницьких ферм, так і міні-ферм не менше як на 20 корів [3, с.112]. Назріла необхідність поступового переходу молочних ферм України на сучасну енерго- та ресурсозберігаючу технологію з безприв'язним утриманням молочної худоби, яка дає можливість порівняно з традиційним прив'язним зменшити затрати праці в 2,5-3 рази, знизити собівартість молока на 35-40% [4, с.130].

Створення умов для формування конкурентоспроможної молочної продукції повинна забезпечувати державна аграрна політика. Пояснюється це тим, що в сучасних умовах сільське господарство України по суті є фінансовим донором інших галузей. В результаті ми отримуємо такий парадокс: галузь, яка всіх годує і забезпечує, сама є збитковою, - насправді це не галузь збиткова, а збиткова збанкрутіла економічна політика.

Позитивним фактором регулювання ринку молока з боку держави було прийняття та впровадження нового ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі», який сприяє поліпшенню якості молочної сировини відповідає міжнародним нормам стандарту на молоко. Схвалено також базисні норми масової частки жиру й білка в молоці коров'ячому незбираному, а також встановлено рівень співвідношення вартості жиру та білка у структурі ціни молока на основі фактичного співвідношення з урахуванням ринкових цін. Виплачуються доплати за екологічно чисте молоко для виробництва спеціальних продуктів дитячого харчування [4, с.130].

Вважаємо, що у чинному законодавстві доцільно передбачити норми, які б поживлявали

інвестування інтегрованих структур із замкненим виробничим циклом. Інвестиційні ресурси тут з одного боку сприятимуть пропорційності удосконаленню виробничої бази всіх учасників ринку молока, а з іншого – приросту необхідної величини капіталу для розвитку галузі молочного скотарства. Великотоварні виробники та кооперативи із замкненим виробничим циклом є перспективними з точки зору виробництва широкого асортименту конкурентоспроможної молочної продукції. Особливу увагу при цьому необхідно приділити розвитку конкуренції між молочарськими кооперативами та молокопереробними підприємствами як основі демонополізації ринку молока.

Серед економічних факторів розвитку сільського господарства та його важливої галузі – скотарства – є податкова політика, яка має бути важливим регулятором темпів виробництва, інвестиційної активності. Ми підтримуємо пропозиції Місюка М.В. щодо напрямів удосконалення системи оподаткування: посилення стимулюючої функції податків, особливо стосовно інвестиційних процесів – усі пільги щодо податків мають пов'язуватись з цільовим використанням коштів на розширене відтворення; стимулювання експорту продукції скотарства та продукції її переробки сільськогосподарським товаровиробникам – через податкову систему повинні створюватись сприятливі умови на зовнішньому ринку; спрощення механізму оподаткування для фермерських та індивідуальних господарств – таким чином зменшуватиметься трудомісткість оподаткування й надаватиметься можливість вибору суб'єктам господарювання оптимального способу оподаткування, виходячи з конкретних умов [1, с.115].

Досягнення необхідних параметрів виробництва молока і підвищення ефективності галузі молочного скотарства можливо за умови збільшення поголів'я корів та зростання їх продуктивності. Збільшення поголів'я корів у сільськогосподарських підприємствах можливо завдяки відбору та інтенсивному вирощуванню теличок із наступним їх осіменінням, оцінкою за продуктивністю та господарським призначенням (виробництво молока, яловичина).

Ми вважаємо, що в господарствах молочного напрямку, які розташовані поблизу великих промислових міст необхідно концентрувати спеціалізовані молочні породи, які в умовах високоефективних промислових технологій дадуть можливість виробляти достатню кількість незбираного молока. Для цієї мети в Миколаївській області з посушливим спекотним кліматом підходять такі молочні породи як українська червоно-ряба голштинізована типу, середній річний рівень надою якої може складати 6936 кг молока з жирністю 3,84 %. У віддалених від промислових центрів місцях доцільне розведення менш високо молочних порід, таких як українська червона (продуктивність понад 5000 кг за виходу 209 кг молочного жиру) [5, с.17], яка пристосована до місцевих умов годівлі й утримання, стійкі до захворювань, тим більше, що їхню молочну продуктивність використовуватимуть в основному для переробки.

При розміщенні порід необхідно враховувати не лише природнокліматичні (що впливає на продуктивність породи в регіоні), але і соціально-економічні фактори (попит на різну продукцію молочного скотарства). Поширення молочних порід худоби повинне регламентуватись планом породного районування, який враховує економічні й природні умови районів і відповідність їм окремих порід.

Економічна ефективність правильного розміщення порід виражається у додатковому прибутку отриманому за рахунок зниження собівартості, покращенню якості продукції та зменшенні витрат переробних підприємств.

Одним із головних факторів формування конкурентоспроможності молочної продукції (а також всіх інших продуктів) є науковий, тобто розробка та введення в дію нових прогресивних, зберігаючих (енерго-, ресурсо- та інші) технологій. Окрім цього, з'явиться потреба в кваліфікованих кадрах, тобто потреба в наданні необхідних знань та вмінь робітникам [4, с.131]. Для реалізації цього необхідно залучити інвесторів. Так як молочна галузь є збитковою, то вона є непривабливою для інвесторів. На нашу думку, обов'язком держави є цільове вкладення коштів в молочну галузь, введення різного виду пільг, що надасть їм інвестиційної привабливості. Якщо до інноваційного та інвестиційного фактора додати ще інтеграційний, то отримаємо формулу успіху.

Таким чином, можна виділити такі основні положення щодо підвищення конкурентоспроможності молочної продукції: прийняття та впровадження нового стандарту на молоко, який би відповідав світовому; створення дієвої служби контролю за якістю молока та молочних продуктів; створення пільг або доплат за якісне екологічно чисте молоко; вдосконалення кормової бази; розроблення державної програми розвитку селекційно-племінної роботи в молочному скотарстві; пільгове кредитування виробників молока; перехід на сучасні технології утримання корів,

доїння і вчасного охолодження молочної сировини; відновлення роботи великих сучасних молочних комплексів; державна підтримка у вигляді цільових вкладів в молочну галузь; забезпечення кваліфікованими кадрами, поліпшення професійного рівня спеціалістів; сприяння розвитку інтеграційних процесів в галузі молочної виробництва; сприятлива цінова політика для виробників молока, узгодження нормативних витрат виробництва, рівня цін і доходів; запровадження системи моніторингу цін на молоко і молочну продукцію; митно-тарифний захист вітчизняних виробників молока та молочної продукції.

Висновок. Враховуючи вищевикладене про стан сільськогосподарських товаровиробників, поряд із державною підтримкою слід передбачати фінансування окремих програм, передусім, молочної галузі із місцевих бюджетів.

Зрозуміло, що в умовах інтеграції країни в міжнародні структури без підвищення інвестиційної привабливості, технічної та технологічної модернізації, радикального поліпшення якості виробленої продукції аграрна галузь нездатна виконати свою основну функцію – забезпечення продовольчої безпеки держави. Саме в цьому напрямі можемо використовувати досвід, напрацьований роками в країнах із розвиненим тваринництвом (США, Канада, країни Євросоюзу та інші).

Література.

1. Місюк М.В. Про державне регулювання розвитку галузі скотарства / М.В. Місюк // Економіка АПК. – 2009. - № 4. – С. 112-116.
2. Купшнір І.В. Проблеми та перспективи виробництва молока в Україні / І.В. Купшнір // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2007. – Випуск 2. – С. 51-54
3. Паштецький В.С. Комплексний підхід до розв'язання проблем виробництва продукції скотарства в Автономній Республіці Крим / В.С. Паштецький, А.О. Колчев, О.В. Приходько // Економіка АПК. – 2009. - № 3. – С. 116-119.
4. Клочко В.М. Організаційно-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності продукції молока продуктового під комплексу АПК / В.М. Клочко // Економіка АПК. – 2008. -№ 10. – С. 129-133.
5. Полупан Ю. Молочна худоба Миколаївщини / Ю. Полупан, Р. Мащенко, Н. Розмаріца, Л. Левченко, О. Молдованова // Тваринництво України. – 2007. - № 6. – С. 17-20.